

december 2021, prijs € 10,95

voetbaltijdschrift voor lezers

www.hardgras.nl

HARDGRAS

N° 141

Geland

Ilse Warringa - Schuttingtaal

Martin van Neck - Schiphol

Thomas Heerma van Voss - Jaap Stam

Danielle Kliwon - Roots

9 17890261359507

NUMMER 141

Toen we in 1994 met *Hard gras* begonnen, waren we vooral in de weer met het verzamelen van literair talent. De brug tussen het voetbal en de literatuur moest nog worden geslagen. 'Grote namen' zouden daarbij kunnen helpen. Tegenwoordig zijn we ook en misschien wel meer gespist op het vinden van jong talent. Dit nummer is er weer een voorbeeld van. Thomas Heerma van Voss maakte een virtuele reis naar zijn vriend Alexander in Cincinnati waar de rapporten van de data-analyticus recht door de prullenmand in werden gekieperd door Gerard Nijkamp en/of Jaap Stam. Of allebei tegelijk.

Danielle Kliwon was zeven jaar toen ze met haar grote broers de laatste titel van Ajax in De Meer mocht meevieren. Het maakte haar voorgoed tot voetbal- en Ajaxfan. De voetbalgeschiedenis van Surinamers in Nederland en in Suriname zelf beschrijft ze aan de hand van haar eigen leven. We kunnen hier wel aansporen met het gemakzuchtige: 'Onthoudt die naam,' maar wie haar verhaal leest zal die van Danielle Kliwon voorlopig niet vergeten.

Ten slotte is het laatste goede nieuws dat Ilse Warringa praat met een televisieproducent over de verfilming van wat pas twee afleveringen 'Voetbalouders' in *Hard gras* zijn.

Hugo Borst
Matthijs van Nieuwkerk
Henk Spaan

*Dus dankzij die kanker-Pippi
zitten wij nu met dat joch opgescheept.*

pagina 38

**Beroemd
is onzin**

Die broek kreeg ik
van Karim el Ahmadi

31

A. L. Snijders

**Vergeeten
Titanen**

Toni Cascarino
was geen Ier

14

Daan & Mikko

**Field of
Dreams**

Het gedroomde grasveldje,
zelf gezaaid

89

Kees van Vlastuin

**Ajax is van
Suriname**

04

Danielle Kliwon

**Op zoek naar
FC Cincinnati**

16

Thomas Heerma van Voss

**Kankerpippi
(voetbalouders II)**

32

Ilse Warringa

**Op
Schiphol**

42

Martin van Neck

**Einde
wedstrijd**

70

Rick van Leeuwen

**Een pass op
Van Basten**

76

Raymond Cuijpers

**Twijfelgeval
of niet**

90

Rory de Groot

De Krijter

100

Gerrit de Jager

Bio's

102

Hard gras

A black and white photograph of a football match. In the foreground, a player in a dark jersey with 'DK' on the front is on the left, and a player in a light-colored jersey with 'CITIZEN' on the front is in the center. A third player is partially visible on the right, wearing a dark jersey with three stripes on the sleeve. A soccer ball is on the ground in the lower left. The background is filled with a large, out-of-focus crowd of spectators in a stadium.

Ajax is van Suriname

Danielle Kliwon

Ik ben geboren in 1989, een kleine twee maanden voordat een vliegtuig van de Surinaamse Luchtvaart Maatschappij met daarin bijna het voltallige Kleurrijk Elftal neerstortte bij Zanderij. Mijn ouders ontmoetten elkaar een paar jaar eerder tijdens een vlucht van de SLM: mijn moeder was passagier, mijn vader was aan het werk. Hij had onmiddellijk een schijn op haar, maar zij moest er niet zoveel van weten. Mijn moeder was op vakantie naar Suriname, op bezoek bij familie die ze jarenlang niet had gezien, te gast in een land waar ze jarenlang had gewoond en was geboren. Grenzeloos verliefd worden lag niet in haar toekomstplannen en liefde op het eerste gezicht was het niet. Althans, niet van haar kant. Zijn avances sloeg ze af, maar Paramaribo is geen grote stad en ze kwamen elkaar weer tegen. Niet georkestreerd noch gemanipuleerd, zo claimde mijn vader, maar een toevallige samenloop van omstandigheden die ertoe leidde dat ze beiden op een *rooftopparty* in Torarica waren. Hij bood haar een cocktail aan in de vorm van een ananas en vroeg haar ten dans, zij draaide met haar ogen, maar accepteerde wel. Twee jaar later werd ik geboren.

Mijn vader had twee hobby's. Zijn beste vriend, mijn peetoom Sjors, had rowties, picolets en twa twa's. In het weekend was Sjors op een parkeerplaats bij het Bijlmerpark te vinden en liet hij zijn gelebek slagen fluiten tegen andere doelloze zangers. Zangvogelwedstrijden. Sjors leefde ervoor. Doordeeweeks vond je hem nabij de Gaasperplas, ook op een parkeerplaats, waar hij na zijn reguliere 9 tot 5 baan afspraak met bevriende zangvogel-eigenaren om met een Parbo-biertje in de hand – of een Kanonnetje, soms een paar slokken whiskey, vaker een flacon met jenever – hun nachtegaaltjes te vergelijken en te keuvelen. Als mijn vader in Nederland was, ging hij vaak met Sjors mee. Mijn vader kon heel goed gezellig praten. Een praatjesmaker, zo noemt mijn moeder hem. Grenzeloos verliefd is ze eigenlijk nooit geworden. Voetbal was de andere hobby van mijn vader. Eentje die we deelden. Niet omdat we altijd samen speelden, maar omdat ik als klein meisje al snel doorhad dat voetbal de makkelijkste manier was om de aandacht van mijn vader te grijpen. En vast te houden. Soms werkte het, vaker niet. Over het Kleurrijk Elftal, over Surinaamse spelers in het Nederlandse topvoetbal, over Lloyd Doesburg, Humphrey Mijnaals, Stanley Menzo en Andy Scharmin kon hij uren vertellen. Op zwoele zomeravonden zat hij in mijn moeders luie stoel, een glas whiskey in zijn hand – altijd single malt, nooit blended – en een sigaret of sigaar balancerend tussen zijn vingers. Ik zat aan zijn voeten en hing aan zijn lippen. 'Ik had ook die vlucht kunnen vliegen,' begon hij zijn verhaal altijd. In mijn herinnering zijn die avonden veelvuldig voorgekomen. Volgens mijn moeder hoogstens een keer of twee, drie, tijdens de zomer toen Ajax de Champions League won. Onze recollecties zijn beide gekleurd,

de hare in grijswaardes, de mijne overgesatureerd. De waarheid zal ergens in het midden liggen.

‘Ik had ook die vlucht kunnen vliegen.’

Wat volgde was geen droevig verhaal, geen hervertelling van een vliegtuigramp die grote impact had op Suriname en Surinamers, maar een ode, een liefdesbrief, een lofzang aan Surinaams-Nederlandse voetballers. Over de razendsnelle Scharmin, aanvoerder van Jong Oranje en een rijzende ster, over Lloyd Doesburg die persoonlijk door Crujff was gevraagd of hij tweede keeper bij Ajax wilde worden, over de eigen goal van Stanley Menzo, die piloot wilde worden maar uiteindelijk vliegende keep werd. Over Ajax, zowel AFC als VV, en hun heerschappij in de jaren zeventig en negentig, over Rijkaard en Vanenburg, maar ook over Hendrik Marius Landkoer en Guno Hoen. En over Pelés duizendste wedstrijd tegen het Surinaamse Transvaal, over Maradona en de vechtpartij tussen Barcelona en Athletic de Bilbao, over Crujff die met zes jaar oud al meetraide met Ajax.

En zittend aan zijn voeten, op zwoele zomeravonden, de sigarettenrook een deken die ons afschermd van de wereld, werd ik verliefd op voetbal.

Ik groeide op in de Venserpolder, als enige meisje met broers die liever niet met hun kleine zusje op pad wilden. ‘Zusje, waar ga je heen?’ vroegen ze als ik met ze meeliep naar de half pipe aan de andere kant van de grote weg. ‘Wiens zusje is dit?’ riepen ze lachend naar elkaar als ik achter ze aanrende en hun voetbal probeerde af te pakken. ‘Zusje, ga naar huis,’ verzuchtten ze als de zon onderging en ze wisten dat als m’n moeder mij kwam halen, zij ook mee moesten. Ze waren tien jaar ouder en geen enkele tiener wil zijn kleine zusje op sleeptouw, maar ik was vervelend en eiste dat ze me meenamen. En dus zwierden we door de groene binnenplaatsen tussen torenhoge betonnen flats over kronkelende cementpaden met een bal aan de voet. We vormden onze eigen kabel. Vriendschap en verbroedering, en een bonuszusje. Als zij potjes voetbalden tegen de jongens van Strandvliet, zat ik op de rand van het hek en moedigde ik ze aan. Als zij ruzie kregen na een iets te harde tackle, schreeuwde ik het hardst van allemaal. En toen zij naar het Leidseplein trokken nadat Ajax met het landskampioenschap afscheid had genomen van De Meer, ging ik uiteraard ook.

‘We nemen die kleine mee,’ zeiden ze tegen m’n moeder. ‘Waarheen?’ riep ze nog, maar ze hesen me in m’n jas en we waren al bij het metrostation voor ze doorhad dat we weg waren. Zwartrijden was toen nog heel normaal. Er waren geen poortjes en geen haan die ernaar kraaide. Ik had m’n corduroy pakje aan: rode corduroy broek met bijpassend rood corduroy jasje en daaronder een rood t-shirt. Net zoals veel andere Surinaamse vrouwen houdt m’n moeder van kleur, het liefst een monokleur outfit, met bijpassende tas en schoenen. Paars, zoals haar

tante, mijn oudtante, altijd droeg naar de kerk. Of rood, voor haar zevenjarige dochter. Ik was te jong om beter te weten. Om de foto's kan ik tegenwoordig lachen. Bovendien paste rood die dag wel. Ajax, kampioen. Het was feest en ik was uitgelaten. Niet eens zozeer om de winst van Ajax: ik had de wedstrijd niet eens gezien. Maar met de grote jongens mee, dat was spannend. Van de Venserpolder naar de stad werd onze groep groter en uitbundiger. Een bonte verzameling vissershoedjes, mattenkloppers en s-curl, Ajax-shirtjes en Surinaamse vlaggen, en een klein meisje met twee dikke vlechten uitgedost in rood corduroy.

Ergens tussen Weesperplein en Leidseplein wist ik al wandelend een rode Ajax-sjaal te bemachtigen om mijn outfit compleet te maken. Die hing jarenlang aan mijn kast. Bij een verhuizing ben ik 'm verloren, waarschijnlijk beland in een vuilniszak vol kleding die ik aanzag voor troep en bij het grofvuil neerzette. De herinnering aan die dag is tanende, vervlogen maar niet volledig verloren. Dat het lang lopen was, herinner ik me nog wel. En naarmate we dichter bij Leidseplein kwamen, werd ik enthousiaster, vrolijker, onstuimiger. Ik zong mee met stadionmuziek en clublieders die ik niet kende, gaf vreemden *high fives* en belandde op de schouders van een buurjongen met de Surinaamse vlag om mijn nek.

Mijn eerste en enige huldiging op het Leidseplein. Ik was nooit in De Meer geweest, had nog nooit een wedstrijd van Ajax bijgewoond. Ik kende de club vooral van verhalen van mijn vader. Mooie verhalen, maar niet meer dan dat: verhalen. *Rijkaard, Vanenburg, Menzo, Gorré*. 'Spelers die eruitzien als jij en ik, Danni. Met een kleurtje, gewoon bij Ajax.' Ik kende Ajax van de jongens uit de buurt die op pleintjes voetbalden en deden alsof ze Clarence, Edgar, Michael of Patrick waren. *Seedorf, Davids, Kluivert, Reiziger, en Bogarde*. 'Surinamers, winnaars. Dit is onze club.' Op het Leidseplein werden die verhalen tastbaar. Uitzinnige supporters, rode fakkels en trots, en voor het eerst ademde ik Ajax.

Mobiele telefoons waren er al, maar nog niet iedereen had er een. Zeker wij niet. Toen we terugkwamen na de huldiging was het donker, waren de straatlampen aan en stond mijn moeder, met haar armen over elkaar en geflankeerd door serieus kijkende buurvrouwen, ons op te wachten in de portiek. We mochten twee weken lang niet meer zwieren door de buurt, de gameboys werden afgepakt en televisiekijken na het eten zat er ook niet meer in. Mijn broers hadden er de pest in – hun leven stond twee weken stil – maar ik las toch liever boeken dan dat ik televisiekeek en met vriendjes en vriendinnetjes kon ik op school ook spelen. Bovendien, en dat woog het zwaarst, het was het waard. Mijn vader wakkerde mijn interesse en liefde voor voetbal aan, maar

die 28 april 1996 deed het vuur echt ontvlammen. Toen ik Louis van Gaal hoorde zeggen, ‘ik mag niet zeggen dat ik de beste van Nederland ben, maar we zijn wel de kampioen van Nederland!’ veroverde Ajax een plek in mijn hart. Dreunend en kolkend als de mensenmassa op het Leidseplein eiste de club een plaatsje op. Al moet ik eerlijk zijn: dat ik de nieuwe Amsterdam Arena zowat kon zien vanuit mijn slaapkamer- raam, droeg er ook wel aan bij. Ik staaarde er vaak naar, die twee weken dat ik thuis zat. Dan deed ik de sjaal om die ik had gekregen, en dacht ik aan *mijn* club.

Het andere Ajax, Voetbal Vereniging Ajax, werd 100 jaar geleden in Paramaribo opgericht door H. Gunning. Hij vernoemde de Surinaamse club naar het Amsterdamse Ajax, een eerbetoon en lofzang aan het Ajax dat in 1919 ongeslagen landskampioen werd. Ajax was voor Surinamers de grenzeloze liefde die mijn moeder niet had, misschien wel het overzeese liefde van mijn vader. Een satellietclub, ver weg maar dicht bij het hart. *Distance makes the heart grow fonder*. VV Ajax daarentegen was de volksclub van Suriname, met een aanhang vele malen groter dan de directe rivalen. Ze wonnen de Hoofdklasse, Dragtenbeker en Emancipatiebeker. Ze wonnen de harten van het Surinaamse volk. De club werd vlak voor de Tweede Wereldoorlog ontbonden omdat clubvedettes in dienst gingen, maar ondanks de statuur en de roem was VV geen AFC, en hun rood met witte tenue was niet het klassieke Ajax-thuisshirt.

Misschien daarom dat Surinamers een vreemd soort eigenaarschap hebben over Ajax. Wellicht dat de binding met VV Ajax onbewust is geprojecteerd op AFC Ajax. Wie weet? Dat Suriname toen nog deel was van het Nederlandse koninkrijk zal ook mee hebben gewogen. Nederlandse profclubs reisden geregeld af naar Suriname om wedstrijden te spelen tegen de Surinaamse teams en andersom deed het Surinaamse elftal hetzelfde. In 1948 werd bijvoorbeeld twee keer gelijkgespeeld tegen Ajax, van Feyenoord werd helaas met 3-1 verloren. Surinaamse verenigingen streden wel vaker tegen Nederlandse teams. Clubs als Robinhood en Transvaal speelden in de jaren zestig en zeventig mooie potjes tegen Ajax. Dat maakte de Amsterdamse club tastbaar voor Surinamers. De Gouden Tijd en het grote Ajax dichtbij.

De opkomst van Frank Rijkaard bij Ajax en de exodus van Surinamers naar Nederland overlapt elkaar gedeeltelijk. De eerste Surinaamse speler in het elftal van het grote Ajax dat enkele jaren eerder de *Gloria Ajax* had meegemaakt: totaalvoetbal met Crujfff, Europese dominantie en de treble van '72. Mijn vader maakte dat bewust mee. ‘Crujfff is mijn generatie,’ zei hij dan. ‘We hadden zo maatjes kunnen zijn.’ De naam AFC Ajax lag op de lippen van voetballiefhebbers, van Amsterdam tot aan Paramaribo. En veel van die voetballiefhebbers vertrokken van

1989, voetbalwedstrijd van de Suriprofs
Prins Willem Alexander met Gerald Vanenburg

Paramaribo naar Amsterdam. De stad kende toentertijd wijken en buurten, straten en pleinen, waar Surinamers, ondanks hun Nederlandse staatsburgerschap, werden geweerd. Een groot deel belandde in de Bijlmer. Ook mijn moeder, samen met haar moeder, zusje en broertje. Mijn oma, tante en oom. Zij was negentien, haar zusje zestien en mijn oom veertien jaar oud. Hij had een shirtje van Ajax, meegenomen uit Suriname, en hij was er trots op. Met viltstift schreef hij in de zomer van 1980 op de achterkant van het shirtje: Rijkaard. Hij kende de speler niet eens, maar had gehoord dat Rijkaard had gescoord tegen Go Ahead Eagles. Rijkaard speelde voor *zijn* club, het Ajax dat Transvaal versloeg, en hij was een Surinamer. Meer hoefde mijn oom niet te weten. Hij was fan.

Rijkaard was zeventien toen hij debuteerde bij Ajax. Een man, een jongen zelfs nog, voor wie veel Surinamers respect hadden. Een jongen van kleur die het maakt in een wit land. Een voorbeeld, want als hij het kan, kunnen wij het ook. Voetbal werd het positieve symbool voor Surinamers, met Rijkaard als boegbeeld. Zoals mijn vader zei: 'Spelers zoals jij en ik, Danni. Met een kleurtje, gewoon bij Ajax.' Ook Ruud Gullit was een voorbeeld. Die zou later uitgroeien tot een boegbeeld, activist en beschermheer, toen hij een maand na de SLM-ramp het Kwakoetoernooi bezocht. Gerald Vanenburg, het neefje van Roy die zijn voetbalcarrière op dertienjarige leeftijd begon bij VV Ajax op het Bronsplein in Paramaribo, debuteerde vlak na Rijkaard bij de Amsterdammers. De frivole dribbelaar en de lama zouden de eersten zijn van een lange lijst Surinaamse voetballers bij de club. Nederlandse Surinamers, Surinaamse Nederlanders, lieten de herinnering aan het andere Ajax achter in Paramaribo en sloten het ene Ajax in hun armen. Net zoals hoe AFC Ajax de Surinamers omsloot.

Toen de club verhuisde naar de Bijlmer, was het lot bezegeld. Wanneer spelers en supporters in dezelfde buurt, in dezelfde wijk, in dezelfde stad wonen, ontstaat er een band. Een onbreekbare connectie. Die was tussen Ajax en Surinamers al langer in de maak, maar de komst van de Amsterdam Arena en het succes in de jaren negentig met Surinaamse spelers als Kluivert, Seedorf en Davids bevestigde dat alleen maar. Dit waren voetballers met wie jongeren in de Bijlmer zich konden identificeren. Jongens waar ze niet alleen naar konden opkijken, zoals met Rijkaard, maar ook zichzelf in konden herkennen. Straatvoetbal, Surinaams nationalisme en zonnebril op tijdens interviews. Het waren jongens waar ze misschien wel mee hadden gevoetbald op het Kwakoeveld, toen Kwakoe nog echt een voetbaltoernooi was en minder een festival. Kwakoe in de tijd dat ik 's zomers met schaafijs in het gras lag en buurjongens in gesponsorde shirtjes een bal zag trappen. In de tijd dat een van de deelnemende teams het zoontje van de scheidsrechter had 'ontvoerd' zodat ze de scheids konden vervangen door eentje die

in hun voordeel floot. Ik kan me het amper herinneren, maar er zijn foto's van een bolle peuter rollend door het gras die verdacht veel op mij lijkt en het scheidsrechter-verhaal wordt ieder jaar in een iets andere vorm verteld. Wie weet welke aanstaande profs ik daar heb mogen aanschouwen. Seedorf en Davids, en ook Menzo, hebben op Kwakoe gespeeld voordat ze op het hoogste niveau uitkwamen. Doodnormale Surinaamse jongens die wereldberoemd zijn geworden, onder meer bij Ajax. Identificatie en een voorbeeld. Als zij het kunnen, wij toch ook?

Bij Annie's Place aan de Agatha Christiesingel in de Venserpolder vind je authentiek Surinaamse gerechten en ingelijste Ajax-shirtjes aan de muur. Surinaamse Ajacieden komen er graag. Rugnummer 45 van Justin Kluivert prijkt naast de toonbank en op hun Instagram-pagina prijkt Ryan Gravenberch de vis aan. Hij glimlacht wat ongemakkelijk maar aandoenlijk is het wel.

Bob Marley en de reggaecultuur, die zo verwoven is met de Bijlmer en Surinamers, én met Ajax. De rastakleuren – vruchtbaarheid, rijkdom en rood voor bloedvergiet – die zoveel lijken op de Surinaamse kleuren – vruchtbaarheid, rijkdom, vrijheid en rood voor vooruitgang.

En Kian Fitz-Jim, Terrence Douglas en Amourricho van Axel Dongen. De nieuwe generatie staat al klaar.

Ik was zes toen mijn vader zijn voetbalverhalen met me deelde, zeven toen ik meeging naar het Leidseplein, elf toen ik mijn eerste wedstrijd bijwoonde en tweeëntwintig toen Ajax het dertigste landskampioenschap won. Mijn broers waren inmiddels uitgevlogen – de een terug naar Suriname, de ander naar de andere kant van het kanaal – terwijl mijn moeder en ik de Venserpolder al een tijdje hadden verruild voor Nieuw-Sloten. Een sportpark om de hoek met meer dan 10 sportvelden, in het winkelcentrum aan het einde van de straat lag een basket- en voetbalcourt en als ik de deur uitstapte, stond ik op een grasveld dat dienstdeed als buurtstadion, maar toch miste ik de groene binnenplaatsen van de Bijlmer. Een balletje trappen tegen Bergkamp en Shearer, trucjes doen als Ronaldo en Raúl, voelde toch anders dan spelen tegen Clarence en Michael, capriolen uithalen als Stanley en Edgar. De dertigste titel bracht me weer even terug naar toen.

'We nemen die kleine mee.' Het was als een déjà vu. Mijn oudste broer was toevallig in Nederland, op bezoek bij een vriend in de Venserpolder. In de metro, in het rood, geen corduroy dit keer, maar wel monokleur. Een bonte verzameling van New York Yankees-petten, gouden oorbellen en opgeschoren kapsels, Ajax-shirtjes en Surinaamse vlaggen, en een jonge

vrouw met een uitbundige bos krullen. Geen Leidseplein, maar Museumplein. Het voelde als thuiskomen en we zongen onze kelen schor.

Toen Ajax in 1995 de Champions League won, was de Bijlmer niet groot genoeg. Het was chaos op straat. Massaal, overweldigend en vooral trots. In het trappenhuis feliciteerden burens elkaar, op straat werd er luide muziek gedraaid. ‘Hadden ze dit maar mogen meemaken,’ mompelde mijn vader. Ik denk dat ik weet over wie hij het had.

W.R. Simons dichtte: ‘Wenen werd Amsterdam. Amsterdam was zeker ook Paramaribo. Paramaribo haalde Europa binnen.’ Is dat waarom we kraken voor Ajax? Omdat we onszelf herkennen in die ruim veertig Surinaamse voetballers die bij Ajax speelden? Omdat Ajax Paramaribo weer dichterbij brengt? Een hang naar thuis die we vertalen naar de club? Ik zou het niet weten, ik ben geboren in Amsterdam, maar ik vraag het me wel af. Ajax is me met de paplepel ingegoten, een beetje door mijn vader, vooral door mijn broers, maar waarom heb ik eigenlijk nooit helemaal begrepen. ‘Onze club!’ Ja, dat snapte ik wel. ‘Maar waarom dan?’ Niemand legde het zusje uit. Na die zondag op het Leidseplein hoefde dat ook niet meer. Soms vraag ik me het alleen af.

Afgelopen zomer stonden aan de rand van de parkeerplaats bij Gaasperplas twee bestelbusjes geparkeerd. Naast de busjes, in uitklapstoeltjes, zaten drie oudere Surinaamse mannen. Links van hen stonden twee kooien met zangvogels. Niet mijn peetoom Sjors – hij overleed afgelopen jaar – noch mijn vader, maar ze hadden het zo kunnen zijn. Eentje had een blikje Heineken in de hand en een rode cup onder zijn stoel. Ongetwijfeld gevuld met jenever of whiskey. Misschien zelfs Borgoe. Hij droeg een Ajax-shirt, zonder rugnummer, zonder naam. In het gras speelde een radio, zo’n rechthoekige Nordmende met draaiknoppen en een uitklapbare antenne. Ze luisterden NPO Radio 1, af en toe een flits van *Langs de Lijn*. Op de zijkant van een van de witte busjes waren drie kleine vogels gespoten in de kleuren van de Surinaamse vlag. In het andere busje hing een banier van Ajax aan de achteruitkijkspiegel.

VERGETEN TITANEN

AFLEVERING 13 TONY CASCARINO

Er zijn weinig voetballers bij wie de grens tussen cultfiguur en schelm zo moeilijk te trekken is als bij de potige, boerse Ierse spits Tony 'Cas' Cascarino, van wie de fraaiste foto die er op internet te vinden is, een met ontbrekende voortanden is. Hij hield van gokken, Cas, van wedjes leggen, van poker, en soms ook wel een beetje van vreemdgaan. Intussen had hij altijd last van wat hij in zijn autobiografie *The Secret Life of Tony Cascarino* 'het kleine stemmetje' noemde; het fluisterde hem in dat hij niks waard was, niks kon, niks zou bereiken. Lange tijd leek het stemmetje gelijk te krijgen, in zoverre dat zijn moyennes (bij Gillingham, Millwall, en later bij Aston Villa, Celtic en zelfs Chelsea) nooit helemaal of zelfs helemaal niet overtuigden. Pas bij Marseille leefde hij op, onder de auspiciën van de corrupte Tapie, die Cas eens rondleidde in zijn Parijse topappartement, elke kamer was ingericht naar de modes van een andere eeuw van Franse hoogcultuur. Tussen 1994 en 1997 legde Cas er 61 in, in 84 wedstrijden. Hij werd bijna serieus genomen als voetballer. In totaal speelde hij bijna negentig interlands voor Ierland, maar ook dat ging niet probleemloos, zo biechtte hij in zijn boek op dat hij, geboren in Engeland en geadopteerd door een Ierse opa, misschien helemaal niet voor Ierland had mogen uitkomen. 'I didn't qualify for Ireland. I was a fraud. A fake Irishman.' Retrograad je ruiten ingooien, het is weinigen gegeven. Het hoogte-/dieptepunt na Cas' actieve loopbaan: zijn Sky Sports-commentaar op de prestaties van Arsenals links-back Armand Traoré, die volgens Tony 'een holocaust van een wedstrijd' speelde tegen Man U. Ruiten, aan gruzelementen. Net als zijn tanden trouwens.

Op zoek naar FC Cincinnati

Thomas Heerma van Voss

Zo'n vijftien kilometer, dat is de afstand van zijn voordeur tot het hypermoderne trainingscomplex. Het is een overzichtelijke route, eigenlijk vooral deze vierbaansweg volgen. Ik zie losstaande woonhuizen met parkeergarages en strak gemaaide voortuinen. Ik zie een burgertent, een park met golfbanen, opgevoerde Jeeps, her en der een Amerikaanse vlag. Via de lange Erie Avenue leidt de weg me naar een begraafplaats, een kerk, en daarna een weggetje omhoog – langs hertjes! – naar Indian Hill Road. De huizen groeien flink, deze geparkeerde auto's zijn nog groter dan wat ik tot dusverre zag. Ergens hier, in zo'n privé-paleis achter een van de hekken, woont de geldschietster van FC Cincinnati.

'In een van de grootste huizen die ik ooit gezien heb,' zegt Alexander, degene die me alles over de club vertelt, en daarnaast de reden dat ik me in Cincinnati verdiep. Ik schrijf met zijn woorden mee en neem intussen alles in me op wat ik kan zien. De weg leidt tot de rand van de stad. Een bedrijventerrein, parkeerplaatsen volgeplempt met auto's – ergens op deze meters ligt de beoogde bestemming. Mercy Health Training Center. Hier was Jaap Stam tot voor kort trainer, en voor hem Ron Jans. Hier wordt al jaren voetbal gespeeld door Haris Medunjanin, Jürgen Locadia, Kamohelo Mokotjo en nog meer vroegere Eredivisie-spelers.

Maar eenmaal op de betreffende plek verschijnt niets van een trainingsveld. Ik zie alleen een lege grasvlakte. En als ik op mijn scherm klik en het beeld een paar meter verspringt, verschijnt in plaats van het gras ineens asfalt. Kennelijk zijn deze beelden jaren geleden gemaakt, toen dit trainingscomplex werd aangelegd. Maar hoe dat complex uiteindelijk is geworden, hoe het ruikt en oogt op de club waar ik driftig klikkend op mijn muis dichtbij wil komen, krijg ik helaas niet mee. Wat ik heb zijn de anekdotes, de verhalen, de snippers, en natuurlijk de beelden die ik daar online bij vind.

Het plan kon eigenlijk niet misgaan: ik zou langsgaan in Cincinnati, Ohio, een stad met ongeveer de omvang van Amsterdam en driehonderdduizend inwoners. Ik zou me daar onderdompelen in het dagelijks functioneren van de ambitieuze, maar ook ploeterende lokale profclub. Alexander zou me toegang geven tot het trainingscomplex, hopelijk zelfs tot interne overleggen. Ik zou tijdelijk bij hem en zijn geliefde intrekken, aangezien zij een groot losstaand huis hadden gehuurd. Ja, ik zag het al helemaal voor me: elke dag die route vanaf hun voordeur over Erie Avenue, kladblok in de hand, alle anekdotes in me opnemend.

Alexander ken ik al bijna twintig jaar, vanaf de brugklas. Als tieners bouwden we een vriendschap op die voor een wezenlijk gedeelte draaide om voetbal. We speelden honderden uren *Championship Manager* en *Pro Evolution Soccer*. In pauzes bespraken we elke Ajax-wedstrijd

tot in detail en als er niets te bespreken viel, gingen we zelf doelen of tieners, en na een paar jaar voetballen we ook buiten school veel samen, vooral met ons zaalvoetbalteam. Daar zijn we nooit mee opgehouden, zelfs niet toen onze levens verder andere kanten op bogen. Ik rommelde me mijn studie Nederlands door en richtte me op schrijven. Hij stortte zich op de wereld van de econometrie en kwam terecht in de voetbalerij. Ik wist nooit helemaal wat hij uitvoerde, behalve dan dat hij bij een Nederlands bedrijf werkte dat bij clubs langsging en uitgebreide data-analyses losliet op spelers. Alexander kwam veel bij PEC Zwolle over de vloer. Als we samen voetbal keken, in een van onze studentenkamertjes in Amsterdam, zei hij voortaan dingen als: ‘Die verdediger is echt brandhout, dat wijzen alle cijfers uit.’ Of hij wees naar spelers die mij nooit waren opgevallen. Lennart Thy was mede op aanraden van Alexander door Zwolle gekocht, evenals Yuta Nakayama. ‘Die kwam bovendien bij al mijn analyses, hij heeft écht heel goeie stats in de J1 League, maar hij laat het helaas nog niet zien.’

Ook glipte de voetbalerij steeds vaker zijn verhalen in. Dan had hij ’s ochtends in Utrecht een ‘bakkie’ gedronken met Joost Broerse en ’s middags in Den Bosch een broodje gegeten met Wiljan Vloet.

Ik herinner me dat ik bij hem op de sofa lag en dat hij rond half twaalf ’s avonds werd gebeld. ‘Djérrard Naikamp,’ hoorde ik hem vrolijk zeggen, ‘how’s life? Nieuwe updates?’

Later begreep ik dat hij met Gerard Nijkamp belde, voormalig technisch directeur bij PEC Zwolle. Inmiddels was Nijkamp als algemeen directeur aangesteld door FC Cincinnati. Alexander en hij telefoneerden lang met elkaar, al was de vraag die Nijkamp stelde simpel: wilde hij de data-analyses gaan verzorgen voor FCC? Er was veel ambitie en nog meer budget, Ron Jans was de nieuwe trainer, had Alexander niet altijd stiekem zo’n avontuur willen aangaan?

De lokroep van het onbekende, die trok hem samen met zijn vriendin over de streep.

Vlak van tevoren, tijdens de zomer van 2019, werden ze geregistreerd partners in een Amsterdams stadsdeelkantoor. Ik was een van de getuigen. Na afloop dronken we met een groepje wijn in hun appartementje in De Pijp. De huur was al opgezegd, de verhuisdozen stonden klaar. Alexander had een contract voor twee jaar getekend. Er heerste opgetogen opwindning, hij ging écht tijdelijk emigreren – de jongen die ik al twintig jaar zo dicht om me heen had.

‘Ik kom langs,’ zei ik een keer of vier. Ik had Henk Spaan al gemaaild of ik een Cincinnati-reportage mocht schrijven voor *Hard Gras*, eindelijk zou ik me een ondernemende journalist voelen of tenminste iets wat daarbij in de buurt kwam.

Iemand uit het zaalvoetbalteam vroeg: ‘Komen er eigenlijk bekende mensen uit Cincinnati? Zijn daar bekende films opgenomen?’

Er moest worden gegoogeld, uiteindelijk bleek Sarah Jessica Parker uit Cincinnati te komen. Alexander zei ook nog iets over de oorspronkelijke *Toy Story*, dat die vrij dicht bij zijn nieuwe huis gesitueerd was. 'Maar binnenkort zal de stad bekend staan om zijn voetbal,' zei hij. 'Er liggen echt mooie plannen klaar.' Hij glimlachte. Het was een glimlach die ik kende. Zo keek hij wanneer hij half serieus iets zei wat hij wel helemaal meende.

'Dat van die plannen was geen onzin,' zegt Alexander nu. 'Ik merkte het meteen na mijn verhuizing: in deze competitie zit veel geld, daarom lopen er ook zo veel spelers rond die we kennen. FC Cincinnati was druk met een groot, heel gaaf nieuw stadion bouwen en de club had écht een waanzinnig trainingscomplex. Er was zelfs iemand in dienst die non-stop het trainingsveld onderhield. En ze namen data-analyse serieus: mijn salaris en mijn budget waren veel hoger dan wat er bij alle Nederlandse clubs aan data wordt besteed.'

Hij vervolgt: 'Ik weet nog goed wat Gerard helemaal aan het begin zei: *Ik ga naar een club in een land waar ze heel veel met jouw vakgebied willen doen. Interesse?* Ik wist: dat moet om Amerika gaan. Een paar weken later tekende ik bij Cincinnati. Nu ik eraan terugdenk, sluit ik niet uit dat Gerard mijn functie speciaal voor mij heeft opgericht, volgens mij werkte er nooit een *director of analytics* bij FC Cincinnati. Tot ik kwam.'

En wat voert een data-analist nou eigenlijk uit? 'Rapporten schrijven over spelers.' Alexander praat zoals gebruikelijk rustig en neemt een slok koffie uit zijn FC Cincinnati-mok.

Helaas voeren we dit gesprek niet in dat gloednieuwe Cincinnati-stadion of langs dat zo secuur bijgehouden trainingsveld. We zitten op de bank in het Amsterdamse huis waar hij na zijn vertrek uit Amerika is gaan wonen. Zijn zoontje Eden, geboren in Cincinnati, ligt boven te slapen. Zijn geliefde, voor wie het leven als *stay-at-home mom* in een Amerikaanse *suburb* nooit helemaal beviel, is de deur uit.

Zo hebben Alexander en ik al eindeloos vaak naast elkaar gezeten, meestal kijkend naar Eredivisiepotjes of Nicolas Cage-films, maar vandaag stel ik hem tientallen vragen. Hoe het was daar, wat hij dééd. Elke route die hij noemt, bekijk ik via Google Maps op mijn laptop. En ik typ geconcentreerd mee met al zijn woorden.

'Steeds weer die rapporten schrijven,' zegt hij. 'In mijn eigen kantoortje, een hok zonder ramen.' 's Ochtends ging ik vaak even naar de training koekeloeren, al had dat weinig met mijn werk te maken. Gerard bekeek ook alle trainingen, wat ook niet per se nodig was voor zijn werk.

En de rest van de dag? Ik verzamelde heel veel data van allerlei bronnen, vervolgens analyseerde ik die en voegde alles samen. Dan werden er tijdens vergaderingen spelers genoemd en moest ik zeggen op welke